

УДК 378. 016: [378. 013 – 053. 5: 374]: 373. 3. 011. 3 – 051

DOI: [10.35619/iiu.v1i23.748](https://doi.org/10.35619/iiu.v1i23.748)

Ірина ПОЛІЩУК

доктор філософії,

доцент кафедри теорії і методики виховання

Рівненського державного гуманітарного університету,

м. Рівне, Україна

ORCID: 0000-0003-0424-7396

e-mail: iryna.polishchuk@rshu.edu.ua

ПОТЕНЦІАЛ ДИСЦИПЛІНИ «ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ДИТЯЧИХ ОБ'ЄДНАННЯХ ЗА ІНТЕРЕСАМИ» ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розкрито освітній потенціал навчальної дисципліни «Виховання молодших школярів у дитячих об'єднаннях за інтересами» під час професійної підготовки майбутніх бакалаврів початкової освіти. Проаналізовано роль дитячих об'єднань за інтересами – важливого середовища соціалізації та розвитку особистості молодших школярів. Окреслено мету, завдання та зміст навчальної дисципліни, визначено основні форми і методи організації освітнього процесу під час її вивчення. Обґрунтовано значення інтерактивних методів навчання, проєктної діяльності, аналізу педагогічних ситуацій та групових форм роботи, спрямованих на розвиток професійних компетентностей майбутніх учителів початкової школи. Зазначено, що педагогічні можливості дисципліни реалізуються через поєднання теоретичної підготовки та практичного досвіду організації діяльності дитячих об'єднань, що сприяє формуванню професійної готовності майбутніх педагогів до здійснення виховної діяльності у початковій школі.

Ключові слова: потенціал, дитячі об'єднання за інтересами, молодші школярі, виховна діяльність, професійна підготовка, майбутні бакалаври початкової освіти.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток системи освіти України характеризується посиленням уваги до формування компетентного, творчого та соціально активного педагога, здатного ефективно організовувати освітньо-виховний процес у початковій школі. Відповідно до концепції Нової української школи важливого значення набуває розвиток особистості дитини, формування її інтересів, здібностей, творчого потенціалу та соціальної активності.

Одним із важливих засобів розвитку молодших школярів є організація діяльності дитячих об'єднань за інтересами, які створюють сприятливі умови для розвитку комунікативних умінь, творчих здібностей та соціального досвіду дітей. Участь у таких об'єднаннях сприяє формуванню ініціативності, самостійності, відповідальності та уміння працювати у колективі.

Дослідники підкреслюють, що ефективність виховної діяльності значною мірою залежить від професійної підготовки педагога, його здатності організовувати різні форми діяльності дітей та створювати сприятливе освітньо-виховне середовище (Бех, 2012; Волкова, 2018). У зв'язку з цим особливого значення набуває підготовка майбутніх учителів початкової школи до організації діяльності дитячих об'єднань за інтересами.

Важливу роль у формуванні такої готовності відіграє навчальна дисципліна «Виховання молодших школярів у дитячих об'єднаннях за інтересами», педагогічні можливості якої реалізуються через поєднання теоретичної підготовки та практичного досвіду організації виховної діяльності молодших школярів.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Проблема професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи перебуває в центрі уваги багатьох вітчизняних учених. Теоретичні засади виховання особистості досліджує І. Бех, який обґрунтовує важливість особистісно орієнтованого підходу у вихованні (Бех, 2012). Питання організації педагогічної діяльності та професійної підготовки вчителя – Н. Волкова (2018) та О. Красовська (2017). Особливості розвитку молодших школярів в освітньо-виховному процесі досліджено С. Максименко, О. Савченко, О. Петрук й ін. У своїх працях вони підкреслили значення виховного середовища школи, творчої діяльності дітей та розвитку їхніх інтересів (Савченко, 2019).

Актуальними також є праці О. Біди, Т. Кучай, І. Радик, К. Шовш, Д. Шімон (2023), які аналізують професійну підготовку майбутніх учителів у контексті сучасних освітніх трансформацій, та Н. Бібік (2021), що розкриває особливості реалізації Нової української школи, зокрема орієнтацію на розвиток особистості учня та формування у дітей ключових компетентностей.

Незважаючи на значну кількість досліджень, питання освітнього потенціалу окремих навчальних дисциплін, спрямованих на підготовку майбутніх учителів, потребує подальшого наукового осмислення.

Мета статті – розкрити освітній потенціал навчальної дисципліни «Виховання молодших школярів у дитячих об'єднаннях за інтересами» під час професійної підготовки майбутніх бакалаврів початкової освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підготовка майбутніх учителів початкової школи у закладах вищої освіти спрямована на формування системи професійних компетентностей, необхідних для організації освітньої та виховної діяльності молодших школярів. Особливе місце у структурі професійної підготовки займають навчальні дисципліни, що забезпечують формування готовності майбутніх педагогів до організації виховної роботи.

Однією з таких дисциплін є «Виховання молодших школярів у дитячих об'єднаннях за інтересами», яка спрямована на формування у майбутніх бакалаврів теоретичних знань і практичних умінь щодо організації діяльності дитячих колективів, розвитку інтересів і творчих здібностей молодших школярів, а також створення умов для їхньої самореалізації у різних видах діяльності.

Діяльність дитячих об'єднань за інтересами – важливий компонент виховного середовища сучасної початкової школи. Участь молодших школярів у таких об'єднаннях сприяє їхній соціалізації, формуванню комунікативних навичок, розвитку творчого мислення та формування ціннісних орієнтацій. Як зазначають дослідники, саме колективна діяльність дітей створює умови для розвитку їхньої активності, відповідальності та здатності до співпраці (Бех, 2012).

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння теоретичних знань з питань функціонування дитячих об'єднань за інтересами, їх функціями і виховними можливостями; формування практичних умінь і навичок організації виховної роботи в дитячих об'єднаннях за інтересами; створення психолого-педагогічних умов для формування духовно-моральної особистості здобувача вищої освіти, спрямованого на оволодіння методиками, технологіями виховання в дитячих об'єднаннях, підготовку до майбутньої педагогічної діяльності в Новій українській школі; розвиток професійного мислення та професійних компетентностей здобувача вищої освіти (Поліщук, 2025).

Завдання – 1) забезпечити: глибоке і творче засвоєння здобувачами вищої освіти знань з теорії і методики організації виховного процесу в дитячих об'єднаннях за інтересами; оволодіння навичками та практичним досвідом підготовки, організації та проведення ефективних форм виховної діяльності з молодшими школярами в умовах дитячих об'єднань за інтересами; 2) розвивати уміння: планувати виховну роботу в дитячих об'єднаннях за інтересами; застосовувати сучасні підходи до розвитку, виховання й соціалізації школярів під час організації виховного процесу в дитячих об'єднаннях; передбачати доцільні методи, форми й засоби виховання в дитячих об'єднаннях за інтересами та забезпечувати взаємодію в освітньому процесі, зокрема зворотний зв'язок під час проектування спільної діяльності молодших школярів та керівника дитячого об'єднання; здатність усвідомлювати роль і місце дитячих організацій та об'єднань у шкільному житті, їх перспективи; прогнозувати розвиток колективу, особистості і педагогічної діяльності; координувати взаємодію зацікавлених осіб для гармонійного розвитку молодших школярів в дитячих об'єднаннях за інтересами; розв'язувати професійні завдання з питань виховання молодших школярів у дитячих об'єднаннях (Поліщук, 2025).

Обсяг навчальної дисципліни становить 3 кредити ЄКТС, що передбачає 16 годин лекційних занять, 14 годин практичних занять та 60 годин самостійної роботи здобувачів освіти.

Зміст дисципліни структуровано у два взаємопов'язані модулі, які відповідають визначеним у робочій програмі меті та завданням і спрямовані на формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, а також програмних результатів навчання відповідно до Освітньо-професійної програми «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» з присвоєнням професійної кваліфікації «Вчитель початкових класів закладів загальної середньої освіти».

Перший змістовий модуль «Теоретичні основи виховання в дитячих об'єднаннях за інтересами» спрямований на формування науково-теоретичної бази підготовки майбутніх учителів початкової школи. У його межах розкрито сутність дитячих об'єднань за інтересами як соціально-педагогічного феномену та важливого інституту виховання, який сприяє успішній соціалізації особистості молодшого школяра. Значну увагу приділено аналізу нормативно-правового забезпечення діяльності дитячих об'єднань, що визначає організаційно-методичні засади їх функціонування в умовах сучасної освіти. Окремим аспектом виокремлено дослідження виховного потенціалу дитячих громадських організацій, зокрема у контексті національно-патріотичного виховання (на прикладі діяльності національної скаутської організації «Пласт»). Важливим компонентом змісту модуля є вивчення символіки, традицій і ритуалів як ефективних засобів формування ціннісно-сислової сфери особистості, розвитку почуття належності до колективу та становлення соціальної ідентичності молодших школярів.

Другий змістовий модуль «Методика організації виховного процесу в дитячих об'єднаннях за інтересами» орієнтований на формування у здобувачів освіти практичних умінь і навичок організації виховної діяльності. У змісті модуля розкрито особливості функціонування дитячих об'єднань за інтересами на базі закладів загальної середньої та позашкільної освіти, обґрунтовано сучасні форми і методи виховання, що забезпечують ефективну педагогічну взаємодію учасників освітнього процесу. Особливу увагу акцентовано на розвиток творчих здібностей особистості молодшого школяра в умовах тимчасових об'єднань за інтересами (гуртків), що виступають важливим середовищем самореалізації та індивідуалізації дитини. Окремим компонентом змісту є технологія управління виховним процесом, що передбачає оволодіння майбутніми педагогами методами педагогічного аналізу, планування, організації та оцінювання результативності виховної діяльності.

У процесі функціонування таких об'єднань створюються умови для розвитку творчих здібностей дітей, формування їхніх інтересів та позитивного ставлення до навчання.

Дієвим складником професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи є формування в них здатності до організації колективної діяльності учнів як ефективного засобу їхньої соціалізації, розвитку комунікативних умінь та становлення особистості. З цією метою у процесі викладання навчальної дисципліни використовується комплекс сучасних методів навчання, зокрема проблемні лекції, семінари-дискусії, аналіз педагогічних ситуацій, рольові та ділові ігри, інтерактивні вправи, групові форми роботи, а також проєктна діяльність.

Застосування зазначених методів забезпечує активізацію пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, сприяє розвитку їхнього критичного мислення, формуванню здатності до педагогічного аналізу, рефлексії та прийняття обґрунтованих професійних рішень у змодельованих і реальних педагогічних ситуаціях. Інтерактивний характер навчання створює умови для

суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу, що відповідає сучасним вимогам компетентнісного та діяльнісного підходів.

Особливого значення у професійній підготовці майбутніх учителів набуває проєктна діяльність як ефективний засіб інтеграції теоретичних знань і практичних умінь. Виконання творчих проєктів, спрямованих на розроблення програм діяльності дитячих об'єднань за інтересами, моделювання виховних заходів, створення сценаріїв та організаційних моделей дитячих колективів, забезпечує формування у здобувачів освіти навичок педагогічного проєктування, планування та організації виховного процесу.

Під час виконання таких завдань здобувачі вищої освіти набувають досвід застосування теоретичних положень у практичній діяльності, що сприяє розвитку їхньої професійної мобільності, самостійності та здатності до творчого вирішення педагогічних завдань.

Невід'ємним складником підготовки є аналіз педагогічних ситуацій, який дає змогу моделювати різноманітні аспекти організації діяльності дитячих об'єднань за інтересами, прогнозувати можливі труднощі та знаходити оптимальні шляхи їх подолання. Такий підхід сприяє формуванню практичної готовності майбутніх учителів до здійснення виховної діяльності, розвитку їхньої педагогічної інтуїції та рефлексивних умінь.

Водночас, у процесі практичних занять значна увага приділяється виконанню індивідуальних і групових завдань, спрямованих на розроблення моделей функціонування дитячих об'єднань, створення програм виховної роботи, а також підготовку та презентацію творчих проєктів. Така організація освітнього процесу забезпечує формування у майбутніх учителів початкової школи ключових професійних якостей, зокрема педагогічної рефлексії, комунікативної культури, організаторських здібностей, відповідальності та готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, освітній потенціал навчальної дисципліни реалізується через 1) цілісне поєднання теоретичної підготовки з практико-орієнтованою діяльністю, що сприяє формуванню професійної готовності майбутніх учителів початкової школи до ефективної організації виховної діяльності в умовах функціонування дитячих об'єднань за інтересами; 2) змістове наповнення, спрямоване на формування у здобувачів освіти системи професійних компетентностей, зокрема здатності до організації діяльності дитячих об'єднань за інтересами, проєктування виховного процесу, здійснення педагогічного супроводу розвитку особистості молодшого школяра та створення розвивального освітнього середовища; 3) використання інтерактивних методів навчання, проєктної діяльності, аналізу педагогічних ситуацій та групових форм роботи сприяє розвитку педагогічного мислення, формуванню рефлексивних умінь, комунікативної культури та готовності майбутніх учителів до вирішення професійних завдань у сфері виховної діяльності.

Діяльність дитячих об'єднань за інтересами є ефективним засобом соціалізації молодших школярів, розвитку їхніх творчих здібностей, ініціативності та соціальної активності.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності інноваційних моделей підготовки майбутніх учителів до організації діяльності дитячих об'єднань за інтересами, розробленні сучасного методичного забезпечення з урахуванням цифровізації освіти, а також дослідженні впливу такої діяльності на формування ключових компетентностей молодших школярів у контексті реалізації ідей Нової української школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бех, І. (2015). Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Том 2. Чернівці: Букрек. 640 с.

Волкова, Н. (2017). Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Академвидав. 616 с.

Борова, В., Ілюк, Л., Кирилович, О., Красовська, О., Максимчук, Н., Марчук, О., Мельничук, Л., Мисько, І., Міськова, Н., Пагута, Т., Петрук, О., Сойко, І., Хом'як, О., Шкабаріна, М. (2021). Теорія і практика професійної підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти та початкової школи в умовах ступеневого навчання. Монографія / за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне: О. Зень. 560 с.

Савченко, О. Я. (2012). Дидактика початкової освіти: підручник. Київ: Грамота. 504 с.

Біда, О., Шовш, К., Радик, І., Шімон, Д., та Кучай, Т. (2023). Підготовка майбутнього вчителя початкової школи під час реформування педагогічної освіти. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 67, 65–74. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-67-65-74>.

Нова українська школа: порадник для вчителя (2019). за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.

Полищук, І. (2025). Робоча програма навчальної дисципліни «Виховання молодших школярів у дитячих об'єднаннях за інтересами» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта». URL: <https://drive.google.com/file/d/1KjOBIQKxQBfNWg2JuoNF0HhyO6dTLLIH/view>

(дата звернення: 12.03.2026)

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» з присвоєнням професійної кваліфікації «Вчитель початкових класів закладів загальної середньої освіти». URL: https://www.rshu.edu.ua/images/osvitni_programi/2024/op_2024_bak_013_po.pdf

(дата звернення: 19.03.2026)

REFERENCES

Bekh, I. (2015). Vybrani naukovi pratsi. Vychovannia osobystosti [Selected Scientific Works. Personality Education]. Tom 2. Chernivtsi: Bukrek. 640 s. [in Ukrainian]

Volkova, N. P. (2017). Pedahohika [Pedagogy]: navchalnyi posibnyk. Kyiv: Akademvydav. 616 s. [in Ukrainian]

Borova, V., Iliuk, L., Kyrlyovych, O., Krasovska, O., Maksymchuk, N., Marchu, O., Melnychuk, L., Mysko, I., Miskova, N., Pahuta, T., Petruk, O., Soiko, I., Khomiak, O., Shkabarina, M. (2021). Teoriia i praktyka profesiinoi pidhotovky maibutnykh pedahohiv zakladiv doshkilnoi osvity ta pochatkovoï shkoly v umovakh stupenevoho navchannia [Theory and Practice of Professional Training of Future Teachers of Preschool and Primary Schools in the Conditions of Graduated Training]. Monohrafiia / za zah. red. O. O. Krasovska. Rivne: O. Zen. 560 s. [in Ukrainian]

Savchenko, O. (2012). Dydaktyka pochatkovoï osvity: pidruchnyk. [Didactics of Primary Education: Textbook]. Kyiv: Hramota. 504 s. [in Ukrainian]

Bida, O., Shovsh, K., Radyk, I., Shimon, D., & Kuchai, T. (2023). Pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovoï shkoly pid chas reformuvannia pedahohichnoi osvity [Training of Future Primary School Teachers During the Reform of Pedagogical Education]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 67, 65–74. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-67-65-74>. [in Ukrainian]

Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia [New Ukrainian School: A Teacher's Guide]. 2019. / za zah. red. N. M. Bibik. Kyiv: Litera LTD. 208 s. [in Ukrainian]

Polishchuk, I. (2025). Robocha prohrama navchalnoi dystsypliny «Vykhovannia molodshykh shkoliariv u dytiachykh obiednanniakh za interesamy» dlia zdobuvachiv pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoï osvity spetsialnosti 013 «Pochatkova osvita» [Working Program of the Academic Discipline «Upbringing of Primary Schoolchildren in Interest-based Children's Associations» for Students of the First (Bachelor's) Level of Higher Education in the Specialty 013 «Primary Education»]. URL: <https://drive.google.com/file/d/1KjOBIQKxQBfNWg2JuoNF0HhyO6dTLIIH/view> (data zvernennia: 12.03.2026). [in Ukrainian]

Osvitno-profesiina prohrama «Pochatkova osvita» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoï osvity spetsialnosti 013 «Pochatkova osvita» z prysvoienniam profesiinoi kvalifikatsii «Vchyte lpochatkovykh klasiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity». [Educational and Professional Program «Primary Education» for the First (Bachelor's) Level of Higher Education, Specialty 013 «Primary Education» with the Award of the Professional Qualification «Teacher of Primary Grades of General Secondary Education Institutions»]. URL: https://www.rshu.edu.ua/images/osvitni_programi/2024/op_2024_bak_013_po.pdf (data zvernennia: 19.03.2026). [in Ukrainian]

**EDUCATIONAL POTENTIAL OF THE ACADEMIC DISCIPLINE
«UPBRINGING OF PRIMARY SCHOOL CHILDREN IN INTEREST-
BASED CHILDREN’S ASSOCIATIONS» IN THE PROCESS OF
PROFESSIONAL TRAINING
OF FUTURE BACHELORS OF PRIMARY EDUCATION**

Iryna POLISHCHUK

Doctor of Philosophy, Associate Professor
at the Theory and Methods of Education Department of
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0003-0424-7396

e-mail: iryna.polishchuk@rshu.edu.ua

Abstract. The article reveals the educational potential of the academic discipline «Upbringing Primary School Children in Interest-Based Children’s Associations» in the professional training of future bachelors of primary education. The role of interest-based children’s associations as an important environment for socialization and personal development of primary school children is analyzed. The purpose, objectives, and content of the discipline are outlined, and the main forms and methods of organizing the educational process during its study are identified. The importance of interactive teaching methods, project-based activities, analysis of pedagogical situations, and group work in the formation of professional competencies of future primary school teachers is substantiated. It is noted that the pedagogical potential of the discipline lies in combining theoretical training with practical experience in organizing the activities of children’s associations, which contributes to the development of professional readiness of future teachers to carry out educational activities in primary school.

Keywords: potential, interest-based children’s associations, primary school children, educational activity, professional training, future bachelors of primary education.

Стаття надійшла до редакції 28.04.2026 р.

Стаття прийнята до друку після рецензування 11.05.2026 р.

Стаття опублікована 15.06.2026 р.